

Rolnummer 2498
Arrest nr. 55/2003 van 30 april 2003

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 34, § 1, 1°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, gesteld door het Hof van Beroep te Luik.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en A. Arts, en de rechters P. Martens, R. Henneuse, E. De Groot, L. Lavrysen en J.-P. Snappe, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag

Bij arrest van 27 juni 2002 in zake B. Kockartz en M. Schumacher tegen de Belgische Staat, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 5 juli 2002, heeft het Hof van Beroep te Luik de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 34, § 1, 1°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 de bepalingen van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat voormeld artikel 34 de aan de belastingplichtige wegens lichamelijke schade zonder inkomensderving toegekende vergoedingen, uitgekeerd op grond van een door de werkgever van de verzekerde afgesloten collectieve verzekeringsovereenkomst tegen ongevallen in het beroeps- en privé-leven, aan de inkomstenbelasting onderwerpt, terwijl dezelfde vergoedingen, uitgekeerd op grond van een door de verzekerde ondertekende individuele verzekeringsovereenkomst, overeenkomstig artikel 38, 8°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 niet aan de belasting zijn onderworpen ? »

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil

De verzoeker voor het Hof van Beroep te Luik heeft geldbedragen ontvangen die door twee verzekeringsmaatschappijen zijn gestort als vergoedingen wegens een blijvende invaliditeit ten gevolge van twee ongevallen die zich in het privé-leven hebben voorgedaan. Die geldsommen zijn aan hem gestort ter uitvoering van « collectieve individuele » verzekeringscontracten, gesloten door zijn werkgever. De belastingadministratie wil het totaalbedrag van de door de verzoeker ontvangen renten belasten op grond van artikel 34 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 (W.I.B. 1992), wat de verzoeker betwist.

Het Hof van Beroep te Luik stelt vast dat het Arbitragehof in de arresten nrs. 132/98 en 120/2001 reeds voor recht heeft gezegd dat artikel 34, § 1, 1°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, zowel in het geval van uitbetaling van een vergoeding wegens een ongeval op de weg naar of van het werk, als in het geval van uitbetaling van een vergoeding die voortvloeit uit een individueel verzekeringscontract tegen ongevallen, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt in zoverre de vergoeding wordt belast, niettegenstaande het feit dat zij geen effectieve inkomstenderving compenseert. Het Hof van Beroep merkt echter op dat het Arbitragehof, in het tweede genoemde arrest, heeft onderstreept dat de vraag naar de eventuele onverenigbaarheid van artikel 34, § 1, 1°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet alleen is onderzocht voor zover de verzekerde de verzekeringspremies die hij betaald heeft, van zijn belastbare inkomsten niet heeft afgetrokken. Te dezen heeft de belastingplichtige niet zelf de kosten van de premies gedragen en heeft hij ze bijgevolg evenmin van zijn inkomsten afgetrokken, zodat de arresten van het Arbitragehof niet kunnen worden overgenomen. Het Hof van Beroep besluit daaruit dat aan het Arbitragehof opnieuw een vraag moet worden gesteld over de in het geding zijnde bepaling.

III. De rechtspleging voor het Hof

Bij beschikking van 5 juli 2002 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 4 september 2002 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 10 september 2002.

De Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, heeft een memorie ingediend bij op 18 oktober 2002 ter post aangetekende brief.

Bij beschikking van 19 december 2002 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 5 juli 2003.

Bij beschikking van 21 januari 2003 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 19 februari 2003.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de Ministerraad en zijn advocaat bij op 23 januari 2003 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 19 februari 2003 :

- is verschenen : Mr. E. Fatzinger, advocaat bij de balie te Eupen, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers P. Martens en L. Lavrysen verslag uitgebracht;
- is de voornoemde advocaat gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Standpunt van de Ministerraad

A.1. De Ministerraad merkt in de eerste plaats op dat het voor het Hof van Beroep te Luik vaststaat dat de in het geding zijnde vergoeding belastbaar is op grond van artikel 34, § 1, 1°, van het W.I.B. 1992, ondanks het feit dat de begunstigde geen inkomsten heeft gederfd. Het Hof van Beroep conformeert zich hierdoor aan de interpretatie die het Hof van Cassatie aan de in het geding zijnde bepaling heeft gegeven, volgens welke de twee beoogde gevallen verschillend zijn en het niet gaat om cumulatieve voorwaarden. De Ministerraad wijst eveneens erop dat de prejudiciële vraag tot doel heeft het lot van eenzelfde vergoeding te vergelijken naargelang die vergoeding voortvloeit uit een collectief verzekeringscontract waarvan de verzekeringnemer de werkgever van de begunstigde is, of uit een individueel contract gesloten door de begunstigde zelf.

A.2. De Ministerraad voert aan dat uit de elementen van de zaak blijkt dat de in het geding zijnde vergoeding duidelijk betrekking heeft op de beroepswerkzaamheid van de begunstigde, omdat zij wordt uitbetaald op grond van een contract gesloten door zijn werkgever - die de ermee verbonden premies betaalt - en bijgevolg in principe belastbaar is op grond van artikel 34, § 1, 1°, van het W.I.B. 1992.

A.3. Uit het arrest nr. 120/2001 leidt de Ministerraad af dat het niet volstaat dat een vergoeding toegekend ter uitvoering van een verzekeringscontract het herstel van een fysiologische en/of economische invaliditeit beoogt om tot een belasting aanleiding te geven doordat zij rechtstreeks of onrechtstreeks betrekking heeft op de beroepswerkzaamheid, maar dat in voorkomend geval uit de fiscale aftrek van de premies die gestort zijn ter

uitvoering van het contract, zou kunnen worden afgeleid of zij in voldoende mate betrekking heeft op de beroepswerkzaamheid.

A.4. Hij doet in dat opzicht opmerken dat in het geval dat aanleiding geeft tot de prejudiciële vraag, de vergoeding niet alleen een fysiologische en/of economische invaliditeit compenseert, maar bovendien voortvloeit uit een contract dat ten gunste van het personeel is gesloten door een werkgever, die instaat voor de betaling van de premies en ze als bedrijfslast kan aftrekken. Hij onderstreept dat de begunstigde van zulk een vergoeding zich op die manier in een gunstigere situatie bevindt dan diegene die dezelfde vergoeding krijgt, maar zelf een individueel verzekeringscontract heeft moeten financieren. Hij besluit eruit dat het zeker niet onbillijk is die categorieën van begunstigten van een dergelijke vergoeding op fiscaal vlak verschillend te behandelen. In tegenstelling tot de premies voor een collectief contract dat door de werkgever wordt gesloten ten gunste van zijn personeel, worden immers de premies voor de individuele contracten door de begunstigten betaald en kunnen zij in geen geval als beroepskosten worden afgetrokken, wat in ruil een belastingvrijstelling voor die vergoeding verantwoordt. Collectieve en individuele contracten hebben dan ook verschillende fiscale gevolgen die de in het geding zijnde bepaling verantwoorden : de belasting van de in het geding zijnde vergoedingen op grond van artikel 34, § 1, 1°, van het W.I.B. 1992 vormt, ten opzichte van de vrijstelling waarin artikel 38, 8°, van het W.I.B. 1992 voorziet, tegelijkertijd het tegenwicht van het fiscale voordeel dat de werknemer geniet, en het tegenwicht van de aftrek die de werkgever onder de noemer van bedrijfslasten heeft gedaan.

- B -

B.1. Artikel 34, § 1, 1°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 (W.I.B. 1992) (vroeger artikel 32*bis* van het W.I.B. 1964) bepaalde, vóór de wijziging ervan bij de wet van 19 juli 2000 :

« Pensioenen, renten en als zodanig geldende toelagen omvatten, ongeacht de schuldenaar, de verkrijger of de benaming ervan en de wijze waarop ze worden vastgesteld en toegekend :

1° pensioenen en lijfrenten of tijdelijke renten, alsmede als zodanig geldende toelagen die rechtstreeks of onrechtstreeks betrekking hebben op een beroepswerkzaamheid of die het gehele of gedeeltelijke herstel van een bestendige derving van winst, bezoldigingen of baten uitmaken; ».

B.2. Het Hof van Beroep te Luik vraagt het Hof of die bepaling de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt doordat zij de vergoedingen voor lichamelijke schade die gestort zijn ter uitvoering van een collectief verzekeringscontract gesloten door de werkgever van de begunstigde, belastbaar maakt wanneer de belastingplichtige geen inkomsten heeft gederfd, terwijl diezelfde vergoedingen, wanneer zij overeenkomstig artikel 38, 8°, van het W.I.B. 1992 zijn gestort ter uitvoering van een individueel verzekeringscontract gesloten door de betrokkene, niet aan een belasting zijn onderworpen.

B.3. Uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 5 januari 1976, die de in het geding zijnde bepaling in het Wetboek van de inkomstenbelastingen heeft ingevoegd, blijkt

dat de wetgever een einde wilde maken aan het stelsel van vrijstelling van sommige vervangingsinkomens die het herstel van een bestendige inkomstenderving uitmaken (*Parl. St.*, Senaat, 1975-1976, nr. 742/2, p. 18).

B.4.1. Door de pensioenen, renten en toelagen die het herstel van een bestendige derving van winst, bezoldigingen of baten uitmaken in de belastbare inkomsten op te nemen, heeft de wetgever een maatregel genomen die relevant is ten aanzien van die doelstelling.

B.4.2. De vraag heeft echter betrekking op het belastbare karakter van vergoedingen die voor de begunstigde geen inkomstenderving compenseren.

B.5. De Ministerraad voert aan dat de verschillende fiscale behandeling verantwoord zou zijn door het verschil in aftrekbaarheid van de premies die verbonden zijn aan het verzekeringscontract. Premies die verband houden met een individueel verzekeringscontract zouden nooit als beroepskosten kunnen worden afgetrokken, wat de vrijstelling waarin artikel 38, 8°, van het W.I.B. 1992 voorziet, zou verantwoorden. De premies die verbonden zijn aan een collectief contract dat de werkgever ten gunste van zijn werknemers heeft gesloten, zouden daarentegen door de werkgever kunnen worden afgetrokken, wat de belasting van de vergoedingen die ter uitvoering van het contract worden gestort, zou verantwoorden.

B.6. Het Hof merkt enerzijds op dat, wanneer het verzekeringscontract is gesloten door de werkgever van de begunstigde, die laatste de premies niet kan aftrekken van zijn beroepskosten omdat hij ze niet heeft betaald. De begunstigde van de vergoeding is vreemd aan het feit dat de werkgever de premies eventueel had kunnen aftrekken.

B.7. Anderzijds kan het feit dat de premies in voorkomend geval zijn afgetrokken, onmogelijk invloed hebben op de grondslag van de belasting, zoals die kan worden afgeleid uit artikel 34, § 1, 1°, van het W.I.B. 1992, geïnterpreteerd in het licht van de wil van de wetgever zoals uitgedrukt in de parlementaire voorbereiding van de wet van 5 januari 1976, namelijk de belasting gronden op de derving van beroepsinkomsten en de compensatie daarvan door de gestorte vergoeding. Het criterium van onderscheid kan dan ook niet als pertinent worden beschouwd ten aanzien van het doel van de bepaling.

B.8. Het Hof ziet niet in wat zou kunnen verantwoorden dat de schadeloosstelling die wordt uitgekeerd ter uitvoering van een collectief verzekeringscontract dat de fysiologische en/of economische ongeschiktheid dekt, aan de belasting wordt onderworpen, terwijl zij geen vervangingsinkomen vormt. Een dergelijke belasting heeft tot gevolg dat een discriminatie wordt teweeggebracht tussen de slachtoffers van een ongeval die geen inkomsten hebben gederfd, naargelang zij worden vergoed ter uitvoering van een individueel verzekeringscontract of ter uitvoering van een collectief verzekeringscontract.

B.9. De vraag dient bevestigend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Doordat het de bedragen die ter uitvoering van een collectief verzekeringscontract, gesloten door de werkgever van het slachtoffer, gestort zijn om een fysiologische en/of economische invaliditeit veroorzaakt door een ongeval te vergoeden, belastbaar maakt zonder dat het slachtoffer inkomsten heeft gederfd, schendt artikel 34, § 1, 1°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Aldus uitgesproken in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 30 april 2003.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Melchior